

vymezen a instituce tato vstoupí v život. Taková prohlášení jsou ovšem jednodušší a lacinější než protest, a proto také celé ustanovení o protestu šeků je prakticky téměř neúčinné.

Jednotný šekový řád nemá speciálních ustanovení o protestu. Článek 55, odst. 3 poukazuje v tomto směru na přiměřené použití článků 79 až 88 jednotného směnečného řádu.

Šekový protest je možný jen pro neplacení; jinaké druhy jsou pojmově vyloučeny. Přijetí (akcept) je u šeků neznámo, a stalo-li se přece, hledí se na doložku o tom jako na nenapsanou (čl. 4).

Stejně jako směnka musí být i šek k placení předložen. Každý šek jest splatný na viděnou (čl. 28), odpadá v něm proto údaj splatnosti. Datum vystavení šeku má význam jen pro počítání lhůt, nikoliv však i pro splatnost šeku: šek, který se předloží k placení přede dnem vystavení v něm udaným, jest splatný hned v den předložení.

Šekovník je povinen šek zaplatiti, byl-li mu předložen nejpozději v předepsané platební lhůtě (čl. 29), kteráž se počítá ode dne vystavení a činí:

8 dnů, jde-li o šek splatný v téže zemi, ve které byl vystaven;

20 dnů, jsou-li místo vystavení a místo platební v témže světadílu; čl. 29, odst. 3 má zde zvláštní ustanovení, že v šekovém styku se považují všechny země, hraničící se Středozezemním mořem, za země téhož světadílu, je-li místo vystavení nebo místo splatnosti v některé zemi evropské;

70 dnů, jsou-li místo vystavení a místo platební v různých světadílech.

V těchto lhůtách musí šekovník šek proplatiti, arci za předpokladu jeho krytí, i kdyby byl šek třeba odvolán, neboť odvolání šeku se může státi s účinkem teprve po uplynutí lhůty k předložení (čl. 32). Nebyl-li šek odvolán, je šekovník oprávněn proplatiti šek i po uplynutí lhůty k předložení, povinen k tomu však již není.

Předložení i protest šeku se mohou státi jen ve všední den. Případně-li poslední den lhůty na zákonný svátek, prodlužuje se lhůta až do příštího všedního dne (čl. 55).

Protest musí být učiněn před uplynutím lhůty k předložení šeku; výjimečně se tato lhůta prodlužuje o jeden následující všední den, byl-li šek předložen v poslední den lhůty (čl. 41).

Místem protestu je obchodní místnost směnečnickova; tím arci není vyloučena možnost protestu i jinde, souhlasí-li s tím obě strany (čl. 87 jedn. směn. řádu).

Forma protestu jest záznam na rubu originálu šeku, obdobně jako protest směnečný.

Taktéž pokud jde o denní hodiny k protestaci, opravy protestů, evidenci jich a vysvědčení o vykonaném protestu (čl. 59), platí analogicky předpisy jednotného směnečného řádu.

Podotknouti sluší ještě, že protest podle nových předpisů možno učiniti jen u šeků v s t a v e n ý c h dne 1. ledna 1941 nebo později; šek vystavený dříve, i když bude presentován až počátkem roku 1941, dlužno protestovati ještě podle dosavadních předpisů (čl. VIII).

Peněžítá náhrada za naturální plnění.

V praxi byla sporná otázka peněžité náhrady naturálních dávek u pachtů, výměnků a pod. V této věci přináší č. 44 Cenového zpravodajství NÚC ze 3. XI. 1941 tento výklad:

Nařízením předsedy nejvyššího úřadu cenového ze dne 18. října 1941, č. 367 Sb. o peněžité hodnotě plnění, určených podle naturálií, bylo stanoveno toto:

§ 1.

(¹) Pokud je podle smlouvy nebo podle platných předpisů pro výši peněžitého plnění rozhodná cena věci, rozhoduje, není-li jinak ujednáno, cena věci v době splatnosti peněžitého plnění.

(²) Jsou-li pro věc stanoveny různé ceny vzhledem k jednotlivým odbytovým stupňům, rozhoduje, není-li jinak stanoveno nebo ujednáno, prodejní cena věci stanovená pro výrobce (výrobní cena), a je-li takových prodejních cen pro výrobce stanoveno vzhledem k různým odbytovým stupňům několik, nejnižší z těchto cen. V žádném případě nesmí být vzata za základ pro výpočet peněžitého plnění cena vyšší než nákupní cena pro spotřebitele.

(³) Ustanovení předcházejících odstavců platí zejména o náhradě v penězích za opětuující se plnění, která vzhledem k předpisům o řízeném hospodaření nemohou být plněna in natura.

§ 2.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení. (Pozn.: vyhlášeno dne 29. X. 1941.)

*

Shora uvedené nařízení se týká především výměnků, pachtů, nájmu a mezd, jež jsou smlouveny v naturáliích, ale které teď není možno v naturáliích plniti, poněvadž platné zásobovací a vyživovací předpisy to nedovolují.

Takové dávky, vyjádřené na př. v určitém množství obilí, mléka, tuku, vajec, ovoce a j. se proto nyní přepočítávají na peníze, a to takto: Nařízení stanoví, že rozhoduje cena, jakou mají naturálie v době, kdy je dávka splatná, tedy kdy je splatný výměnek, pacht, nájem, mzda a pod. Je-li však mezi stranami přímo sjednáno, že rozhoduje cena k jinému datu, pak platí toto zvláštní ujednání. Tak tomu bude na příklad, když bylo ujednáno, že se bude počítat průměrná cena naturálií za celé určité období v roce.

Dále jestliže jsou pro některou věc stanoveny různé ceny podle toho, kdo komu prodává, na př. cena u výrobce nebo u pěstitele, potom cena u velkoobchodníka a u maloobchodníka, tu je rozhodnou ona cena, za kterou prodává v ý r o b c e; a je-li takových výrobních cen stanoveno několik, je rozhodující n e j n í ž š í z nich. Dohodou stran může být sjednána také jiná cena než výrobní, avšak v žádném případě nesmí být sjednána a vzata za základ pro přepočítání naturálií na peníze cena vyšší než je cena, za kterou nakupuje spotřebitel.

Totéž, co bylo výše řečeno o naturálních dávkách, které nemohou být v přítomné době plněny, poněvadž

tomu brání zásobovací předpisy, platí konečně také pro smlouvy, které se sice nemají plnit v naturálních, nýbrž v penězích, kde však výše peněžitého plnění je závislá na ceně určité věci, na př. obilí a pod. Zejména sem patří pachtovné smlouvené podle ceny některé hospodářské plodiny k určitému datu nebo v průměru cen v tom kterém měsíci a pod., t. j. tak zv. klouzavé pacht. S cenového hlediska není totiž věcného rozdílu mezi těmito smlouvami a smlouvami znějícími přímo na naturální dávky, takže i zde se při přepočítání naturálií na peníze postupuje stejným způsobem jak shora uvedeno.

Pro bližší informaci uvádíme několik příkladů:

1. Pachtovné.

Podle pachtovní smlouvy uzavřené dne 30. listopadu 1938 propachtoval X. Y. 3 ha polí 3. bonitní třídy. Roční pachtovné podle smlouvy se rovná ceně 9 q sklovité pšenice o hektolitrové váze 80 kg v měsíci listopadu běžného roku a je splatno pololetně předem, ke dni 30. listopadu a 31. května každého roku.

Pachtovné za 100 kg pšenice pro hospodářský rok 1941/42 se vypočte takto:

1. výkupní cena pšenice o základní jakostní (hektolitrové) váze 75/76 kg bez měsíčních příplatků	K 189.—
2. zvýšení ceny za vyšší jakostní váhu o 4 kg	K 4.—
3. měsíční příplatek za měsíc listopad	K 10.—
Výkupní cena za 100 kg pšenice celkem	K 203.—

2. Výměnek.

Hospodáři jsou povinni z usedlosti ve výměře 10 ha odváděti ročně výměnkářům níže uvedené výměnkové dávky střední jakosti, míry a váhy:

a) každoročně do konce listopadu: 4 q pšenice, 4 q žita, 2 q ječmene, vše zdravého čistého zrna, 6 q zdravých žlutomasých bramborů, 3 prn palivového dříví, 10 q hnědého uhlí, kostka I, 25 kg vepřového masa a 25 kg snímaného syrového sádla, vše to do konce listopadu každého roku;

b) dále: 3 kopy zdravých čerstvých slepičích vajec, vždy k 1. červnu, 1. červenci a 1. srpnu po 1 kopě, 5 kg čerstvého másla, vždy k 1. dubnu, 1. květnu, 1. červnu, 1. červenci a 1. srpnu po 1 kg a denně 1 litr čerstvě nadojeného nesbíraného mléka.

Postup při výpočtu výměnkových dávek při přepočítání na peníze v době jich splatnosti (podle cen nyní platných) je tento:

pšenice — výkupní cena za 100 kg základní (střední) jakosti 75/76 kg	K 189.—
dobový příplatek pro měsíc listopad	K 10.—
výkupní cena za 100 kg pšenice	K 199.—
žito — výkupní cena za 100 kg základní (střední) jakosti 70/72 kg	K 165.—
dobový příplatek pro listopad	K 10.—
výkupní cena za 100 kg žita	K 175.—
ječmen — výkupní cena za 100 kg zdravého, suchého ječmene, bez pilousů při základní (střední) jakostní váze 68 kg	K 175.—
dobový příplatek za listopad	K 10.—
výkupní cena za 100 kg ječmene	K 185.—
brambory — pěstitelská cena za 100 kg žlutomasých bramborů v měsíci listopadu 1941	K 51.—

dříví — pro dříví nelze uvést všeobecných konkrétních příkladů, vzhledem k platné úpravě, jež rozlišuje pět cenových oblastí a šest druhů dříví; proto lze jediné doporučení, aby se zájemci o informace v tomto směru obraceli s dotazy na příslušné úřadovny cenové kontroly;

hnědé uhlí — rovněž i pro hnědé uhlí platí různé ceny; v konkrétním případě bude proto nutno vždy použití spotřebitelské ceny stanovené vyhláškou příslušného okresního úřadu podle bydliště, a to ceny pro sklad obchodníka loko;

vepřové maso — účtována může býti pouze cena ve velkém platná pro příslušné místo ve smyslu vyhlášky NÚC ze 6. listopadu 1940, čj. 70.666-III/1-1940 (Úř. list č. 268/40);

vepřové sádlo — účtovat lze nejvýše přejímací cenu u řezníka, t. j. K 13.80 za 1 kg syrového sádla;

vajec — účtovat možno pouze stanovenou výkupní cenu vajec, t. č. K 17.20 za 1 kg, při čemž se počítá průměrně 18 vajec na 1 kg;

másla — účtovat lze za 1 kg selského másla nejlepší jakosti o obsahu nejméně 80% tuku nejvýše cenu K 31.— (franko dvůr včetně daně z obratu a potravní daně) — bližší viz ve vyhlášce NÚC, čj. 67.654-III/3-1940 (Úř. list č. 240/40);

mléka — účtovat je dovoleno toliko cenu platnou v příslušném místě pro dodávky mléka do mlékárny, t. j. 1.78 až K 1.82.

3. Deputát.

Ženatý deputátník (zemědělský dělník) má nárok na tento deputát:

a) denně: 1 litr nesbíraného mléka,

b) měsíčně předem:

1 kg másla,
90 kg obilí (z poloviny žita a z poloviny pšenice),
80 kg brambor,

c) ročně:

4 prn dříví,
12 q hnědého uhlí.

Pokud naturální dávky nesmějí nebo nemohou býti podle t. č. platných předpisů dodány, mají býti ve smyslu vyhlášky ministerstva sociální a zdravotní správy ze dne 17. ledna 1941, č. 44/41, § 10, odd. C I, odst. 3, nahrazeny podle ceny pro výrobce za zboží středního druhu.

Deputát se v daném případě vypočte zcela obdobně podle pokynů daných v bodě 2. (výměnek), pouze u bramborů a uhlí bude odchylka:

brambory — u bramborů se nerozeznává střední jakost, proto bude nutno vzít průměr mezi cenami bramborů bělomasých a žlutomasých platnými v tomto případě pro měsíc listopad, t. j.

$$41 + 51 = 92 : 2 = 46.— K;$$

hnědé uhlí — ani u uhlí se nerozeznává střední jakost a proto dlužno vzít jako střední cenu cenu hnědého uhlí, poloplynového B, kostka II.

Posléze pro informaci dlužno ještě podotknout toto: Jsou-li stanoveny pro určité zboží různé výrobní ceny podle jeho kvality a jestliže není dodávková smlouva po této stránce dost jasná, takže mezi stranami event. nastanou rozpory, jde tu o soukromoprávní spor, v němž nerozhodují cenové úřady, nýbrž příslušný soud pořadem civilního práva.

Dr. Š.